

**КОНСПЕКТ ПО ДИСЦИПЛИНАТА
„ВЪНШНА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ“**

1. Въведение в научната и образователна дисциплина „Външна политика на България“.
2. Външната политика на България в Историята на международните отношения.
3. Външнополитическата дейност на българския народ през епохата на Възраждането. Паисий Хилендарски – основоположник на национално-освободителната идеология. Дипломатическата доктрина на Георги Раковски. Дипломатическите възгледи на Васил Левски и развитието на българската национална революция. Външнополитическата концепция на Априлското въстание.
4. Последиците от Руско-турската война, 1877-1878 г. и външнополитическият статут на създаденото Княжество България.
5. Външната политика на България от 1879 до 1885 г. Обща характеристика. Дипломатическа и военна защита на Съединението. Международноправно регулиране на съединителния акт и неговото значение в българската историческа съдба.
6. Международното положение на България след Съединението. Преврат, контрапреврат и абдикация на княз Александър Батенберг.
7. „Българската криза“ (1886-1887 г.) и домогванията на Великите сили в Европейския Югоизток.
8. Промените в българската дипломация, възстановяване на отношенията с Русия и националният въпрос във външната политика на България от края на XIX и началото на XX век.
9. Последиците от обявяването на независимостта на България (22.09.1908 г.) и българската външна политика в навечерието на Балканската война.
10. Външнополитическата стратегия на България за военното решаване на националния въпрос през периода 1912-1918 г.

11. Последици от участието на България във войните за национално освобождение и обединение.
12. Външната политика на България във Версайската система. Същност, проявления и институционална характеристика на българския ревизионизъм.
13. Международното положение на България в навечерието на Втората световна война. Дипломатическото решение на Добруджанския въпрос – Крайовска спогодба.
14. България във Втората световна война. От неутралитет към съюз с Германия. Българското военно-административно управление в Македония и Беломорието.
15. Парижката мирна конференция, 1947 г. и международното положение на България в региона и в Европа.
16. Първата българска република в условията на блоковото противопоставяне, 1949-1956 г.
17. Българската външна политика между идеологическото доктринерство и политическия реализъм, 1956-1989 г. Дипломатията на Народна Република България в Третия свят. Политически отношения със западните държави. Отечественият принос в Хелзинския процес.
18. “Македонският въпрос” в българо-югославските отношения, 1949-1989 г. Политиката на България в Югоизточна Европа, 1956-1989 г.
19. Новата международна обстановка и българският избор на външнополитически приоритети.
20. България – САЩ: двустранни отношения след 1989 г.
21. България и Европейският съюз – от междуинституционално сътрудничество към политическа интеграция.
22. Евроатлантическата ориентация на България. Политически дискусии за членството в НАТО.
23. Развитие на отношенията с НАТО. От “Партньорство за мир” до пълноправно членство.
24. Българо-руски отношения след 1989 г.
25. Регионална политика на България в Югоизточна Европа.
26. Характеристика на съвременната българска външна политика. Участието на България в международните организации: ООН, ЮНЕСКО, ОССЕ, ЕС.

27. Политическите отношения на Република България с държави от Азия, Америка и Африка.
28. Външната политика на служебните правителства след 1989 г. и отношението им към проблемите на българската диаспора по света.
29. Институционален облик, управленчески механизми и субекти във външната политика на Република България.

ЛИТЕРАТУРА И МАТЕРИАЛИ ПО ДИСЦИПЛИНАТА „ВЪНШНА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ“ :

А. Основна литература

1. **Дигитално достъпният лекционният курс по дисциплината**
2. Александров, Евг., България и проблемът за съюзниците. – Военен журнал, № 1, 1995.
3. Александров, Евг., Международните отношения през XX век. – Международни отношения, № 1, 2000.
4. Алтънков, Н. История на БКП, 1919-1989. Походът срещу държавата, Факел, С., 2018.
5. Баева, И., Е. Калинова, Следвоенното десетилетие на българската външна политика, 1944-1955, Полис, С., 2003.
6. Баева, И. Исторически митове за Русия и българо-руските отношения в съвременното българско общество – обобщения и анкета. – Исторически преглед, кн. 3, 2020, 168-179.
7. Баев, Й. Военнополитическите конфликти след Втората световна война и България. Св. Георги Победоносец, С., 1995.
8. Банчев, Б. Капаните в договора за добросъседство с Република Македония и възможностите за преодоляването им. – Геополитика и геостратегия, № 1, 2014, с. 103-107.
9. Бараков, Ст., Тази жива рана – Балканите, С., 1994.
10. Бараков, Ст., Югокризата. Сърбия и България. – Военен журнал, №3, 1994.
11. Ганчев, П., Дм. Димитров, Бъдещето на Европа, С., 2004.

12. Германов, Стоян. Македонският въпрос, 1944-1989. Възникване, еволюция, съвременност. Македонски научен институт. С., 2012. 340 с.
13. Даскалов, Г. „Зограф” в обятията на гръцката държава. Св. Кл. Охридски. С., 2012.
14. Димитров, А. Българският национален въпрос: появи, характер, състояние, перспективи. – Исторически преглед, № 3, 2020, 39-80.
15. Димитров, Г., Г.Йотов, Зл.Тръпков, Външна политика на България 1990-1997 г. – Международни отношения, № 4, 1998.
16. Димитров, Г., Г.Йотов, Зл.Тръпков, Институционална рамка на външната политика на България. – Международни отношения, № 5, 1999.
17. Димитров, Ил., Между Мюнхен и Потсдам. Българската политика през Втората световна война, С., 1998.
18. Дипломатически документи по участието на България във Втората световна война. Съставители: Билярски, Цочо, Гезенко, Иванка. С., 2006
19. Ерлер, Г., Разширяването на НАТО – митове, рискове, перспективи. – Международни отношения, № 4, 1998.
20. Игнатиев, М., Разпадане и обединяване: Русия и Европа през 90-те години. – Политически изследвания, № 2, 1993.
21. Извори за българската история. Том 23. Чехословашки извори за българската история, № 1, С., 1985; Том 27, С., 1987; Том 28, С., 1994.
22. Илчев, Иван. България и Антантата през първата световна война. Наука и изкуство. С., 1990.
23. Илчев, Ив. Розата на Балканите. Т. 1 и 2. Колибри, 2019.
24. Калинова, Евг., И.Баева, Българските преходи 1944-2005, С., 2006.
25. Караганев, Р. България и нейната *insufficiencia pulmonum* или националната кауза за излаз на Бяло море, 1919 – 1941. ИК Гутенберг. С., 2005, 390 с.
26. Кисинджър, Х., Политиката, С., 2002.
27. Косев, Константин. Бисмарк, Източният въпрос и българското освобождение, 1856-1878. Академично издателство”проф. Марин Дринов”. С., 2003, 506 с.
28. Крамптън, Р. Кратка история на България. Фондация „Отворено общество”, С., 1994.
29. Кузманова, А. От Ньой до Крайова. Въпросът за Южна Добруджа в международните отношения, 1919-1940, С., 1989.
30. Кузманова, А. Италия, България и Балканите, 1919-1927, С., 2003.

31. Лалков, Милчо. Балканската политика на Австро-Унгария. Австро-унгарската дипломация в борба за съюзници през Първата световна война, 1914-1917. Наука и изкуство. С., 1983, 418 с.
32. Лилов, Ал., Европейската геополитика: уравнието Европа – САЩ и уравнието Европа – Русия. – Понеделник, № 7-8, 2003.
33. Луджев, Д. Революцията в България, 1989-1990, С., 2008.
34. Майлс, Р., Политиката на САЩ в Югоизточна Европа. – Международни отношения, №. 2, 2000.
35. Матеева, М., История на дипломатическите отношения на България. Под редакцията на Петър Константинов. Български бестселър-Национален музей на българската книга и полиграфия. С., 2005, 777 с.
36. Министерство на външните работи. Външната политика на НРБ. Сборник от документи и материали. I- III тома, С., 1982.
37. Марков, Г., България в Балканския съюз срещу Османската империя, 1912-1913. Наука и изкуство. С., 1989, 457.
38. Марков, Г., Българското крушение, 1913 г. Издателство на БАН. С., 1991.
39. Марков, Г., Голямата война и Българският ключ за европейския погреб, 1914-1916 г. Академично издателство”проф. Марин Дринов”. С., 1995, 290 с.
40. Марков, Г., Голямата война и Българската стража между Средна Европа и Ориента, 1916-1919 г. Академично издателство”проф. Марин Дринов”. С., 2012.
41. Марков, Г., „Балканизацията”. Геополитическо явление в конфликтознанието. Военно издателство. С., 2012, 447 с.
42. Младенов, П., Животът. Плюсове и минуси, С., 1994.
43. Огнянов, Любомир. Дипломатията на съвременна България. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски”. Шумен, 2006.
44. Пантев, Андрей, Христо Глушков, Радослав Мишев. История на новото време. Издателство „Абагар”. С., 1995, с. 526.
45. Пантев, А., Граници и идентичности на Балканите в историческа ретроспекция. – Международни отношения, № 4, 1999.
46. Петров, Любен. Присъединяването на България към НАТО: дискусията в БСП. – Международни отношения, № 4, 2000, с. 53-74.
47. Саздов, Д., П. Пенчев. Дунав мост. 100 години дипломация и политика. С., 2006.

48. Скалова, Ив. Участието на България в смазването на пражката пролет, 1968. Стилмат. С., 2010, 152 с.
49. Спасов, Л. България и СССР, 1917-1944 г. Политико-дипломатически отношения. Издателство „Фабер“, Велико Търново, 2008, 550 с.
50. Станев, В. Междусъюзният военен контрол в България, 1920-1927. СУ „Кл. Охридски“, С., 2018.
51. Станев, В. Шумът от дебри и балкани. Ръководство, тактика и бит на българските партизани, 1941-1944, СУ „Св. Климент Охридски“, С., 2024.
52. Стателова, Е. Р. Попов, В. Танкова. История на българската дипломация, 1879-1913. Фондация „Отворено общество“. С., 1994.
53. Стрезова, А. Българската дипломация. Институции и представители, 1879-1918. С., 2017, 240 с.
54. Стоянов, Ал. България между две катастрофи, 1396-1944, Ciela, 2025.
55. Тодоров, Ан. Външнополитическите приоритети на България. – Международни отношения, № 5, 1999, с. 11-28.
56. Тошкова, В. САЩ и България, 1919-1989. Политически отношения. Издателска къща „Синева“. С., 2007, 430 с.
57. Тюлеков, Д. Политическият мит за „македонско малцинство“ в България. Благоевград, 2007.
58. Цар Борис III в британската дипломатическа кореспонденция, 1919-1941. Архивите говорят. Том I, 1919-1934, С., 2005; Том II, 1934-1941, С., 2007.
59. Цураков, А. Енциклопедия. Правителствата на България. Хронология на политическия живот, 1879-2001. ИК „П. Берон“, С., 2001

Б. Допълнителна литература

1. Баева, И. Послание на Димитър Михалчев от Прага през 1924 г. Опит за българска външнополитическа стратегия. – Известия на държавните архиви, № 92, 2006, 119-120.
2. Бар-Зоар, Извън хватката на Хитлер. Героичното спасяване на българските евреи. С., 1999.
3. Боев, Ив. На крачка зад държавния глава. Записки на преводача (1979-1990). ИК „Стилует ЕООД“ – „Ваньо Недков“. С., 2011.
4. България и Европа през съвременната епоха. Сборник в чест на 80-

- годишнината на проф. д.и.н. Димитър Сирков. Фабер, Велико Търново, 2010, 447 с. Василев, Н., Триумфите и катастрофите на българската дипломация. С., 1999.
5. Емануил Е. България в политиката на Великите сили, 1939-1947. Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий“; Издателство „Пан-2000“, Велико Търново, 2003.
 6. Попов, Л., Общуване с Гърция, сп. Международни отношения, бр. 1, 1995.
 7. Примаков, Евг., Политиката на Русия на Балканите. –Международни отношения, № 3, 2000.
 8. Промененият Атлантически съюз. Сборник документи на НАТО за периода 1990-1997г. Съст. Н.Мандаджиева, С., 1998.
 9. Пинтев, Стоян. Англия и мисията на Стойчо Мошанов в Кайро. – Векове, № 5, 1981.
 10. Първанов, А., Външнополитическите отношения на Република България и българският национален въпрос. –Международни отношения, № 4, 1991.
 11. Рачев, Ст. Англия и съпротивителното движение на Балканите 1940-1945, С., 1978.
 12. Савов, Е., България и Европейският съюз. – Международни отношения, кн. 5, 2000.
 13. Слатински, Н., Външната политика на България – баланс между НАТО и Русия. –Международни отношения, № 4, 1996.
 14. Слатински, Н., Петте нива на сигурността. – Военно издателство. С., 2010, 221 с.
 15. Спасов, Л., България, великите сили и балканските държави 1933-1939, С., 1993.
 16. Среца на министрите на външните работи на страните от Югоизточна Европа, София 6 – 7 юли 1996г., – Международни отношения, № 4, 1996.
 17. Стателова, Е. Външната политика на България – документи и материали. Анубис. С., 1999.
 18. Стефанов, Ст., Предимства и рискове в присъединяването на България към Европейския съюз. – Международни отношения, № 4, 2001.
 19. Стоянов, Ил. Тодор Живков и Николае Чаушеску насаме. Монт, С., 2017.

20. Стоянович, П. /Не/възможната близост между Двореца и българското военно командване в края на XIX и XX век. – Исторически преглед, кн. 1, 2020, 33-48.
21. Тодоров, Н., Посланикът историк. Свидетелство за българо-гръцките отношения през 80-те години, С., 1996.
22. Цачевски, В., България и Балканите в началото на XXI век. Издателство „Изток-Запад”. С., 2011, 638 с.
23. Фактори на нестабилност на Балканите и българската външна политика (Кръгла маса), – Международни отношения, № 3, 1995.

В. Интернет ресурси

1. <https://outlook.live.com/owa/?fid=flinbox&path=/mail/inbox/rp> Надя Данова, България и Холокостът- състояние...
2. http://librev.com/index.php?option=com_content&view=article&id=2539&Itemid=1000 - Щефан Трьобст, Етнонационална хомогенизационна политика между депортацията и принудителната асимилация, 23 окт. 2014 г.
3. <http://www.transmedia.bg/2017/11/15> - Иво Беров за опитите да се ревизира приватизацията при правителството на Ив. Костов ,
4. https://m.offnews.bg/news/Interviu_66/Istorikat-sar-Kristofar-Klark-Evropa-sega-napomnia-na-godinite-predi_684186.html Кристофър Кларк – Viasat History от 25 авг. 2018 г. ,
5. <http://kultura.bg/web/c-най-благородни-подбуди/?fbclid=IwAR0XqT-jL85tawInA1u02U4PLSrBuIsQU3XAHUlleMO3VamL2fwOXACBwy> – Ст. Дечев, по повод статия на Валери Колев, Дневник, 13 ноем. 2018,
6. https://www.dnevnik.bg/analizi/2018/11/13/3344727_goliamata_voina_zagubite_i_poukite/ - доц. Валери Колев, Голямата война – загубите и поуките от нея. Дневник, 13 ноем. 2018 г. ,
7. <https://trud.bg> - Трендафил Митев, 21 дек. 2018 г. Проба-грешка, ох пардон ! Четвърт век ни управляват така,
8. <https://trud.bg/> интервю на П. Блъсков с Д. Медведев, по повод официално посещение в България, в. Труд, 4 март 2019 г.,

9. https://duma.bg/prof-nina-dyulgerova-zapadat-vinagi-reshava-svoite-problemi-za-smetka-na-iztoka-87198?fbclid=IwAR3c0C8wauQxFGwHhXuZn_WumWghYi3-zaJX1qbBdWcqsJXF-kTefm7TSkk - проф. Нина Дюлгерова, в. Дума, 13 март 2019,
10. <https://dalsiat.com/MainGallery/Knigi/ZSA.html#%D0%A1%D0%AA%D0%94%D0%AA> –Ангел Веков – секретни записки за България 1995,
11. <https://www.24chasa.bg/mnenia/article/7450662> - Интервю на Мила Гешакова с проф. Ангел Димитров, 14 май 2019 г.,
12. http://www.duma.bg/sites/default/files/pdfs/Duma_200_2016.pdf - в. Дума, чрез Хр. Георгиев за Райко Алексиев, баща на Алекс Алексиев, експерт по сигурността,
13. http://www.duma.bg/sites/default/files/pdfs/Duma_170_2016.pdf - 28 юли 2016 чрез Хр. Георгиев Моята мисия в Кайро – Стойчо Мошанов, интервю на Илияна Йотова за Европейския съюз – Ердоган, бежанци-мигранти, Арабска пролет – 2011
14. <http://www.extremecentrepoint.com/archives/11951> - брошура - „Родоотстъпници“ – 1929 г. ???
15. <http://www.bulblog.com> - Ангел Куюмджийски от Самоков, полковник от американското разузнаване,
16. <http://youtu.be/SxbJMONOb7g> - „Десет дни от живота на цар Борис „
17. <https://www.youtube.com/watch?v=2Snwv053Uik> - Горяни, документален филм на Ат. Киряков,
18. <http://www.dokumentalni.com/> - Войната, която не виждаме, 2011
19. http://www.kajeteda.com/arc_hives/2844 Божидар Чеков – 3 март 2015, 137 г. в България няма противовласт
20. <http://bnt.bg/filmi-i-serialii/dokumentalni/sveta-t-tryabva-da-nauchi> Спасението на българските евреи, филм на Йордан Димитров
21. <http://bglog.net/ClientFiles/d5d21550-02ea-4306-b49b-> Улрих Бюксеншютц, Малцинствената политика в България. Политиката на БКП към евреи, помаци и турци, 1944-1989. IMIR, С., 2000.
22. <http://www.segabg.com/article.php?id=682985> _ Как се градеше „идентитетот“ и се рушеше единството...Людмил Илиев,
23. <https://www.academia.edu, 2017. ISBN 978-619-7377-01. 256 %D1%81. THE UNITED KINGDOM AND THE NACEDONIAN QUEST>

[ION 1919 1949](#) Илко Дренков, Великобритания и македонския въпрос, 1919-1941,

24. <https://www.ploshtadslaveikov.com/ivan-kostov-az-sam-absolyutno-svoboden/?fbclid=IwAR1LrX9aNV0QZ6AfpHRNU6mrThGu68JAJ4dyFEehP9Ne51DR-8uDDy4xkyc> 24.04.2019 Интервю с Ив. Костов,
25. https://www.dnevnik.bg/sviat/2019/05/08/3429822_toksichni_patrioti_na_vlast_-_kakva_bulgariia_vidia/?ref=home_main_news,
26. <https://www.24chasa.bg/mnenia/article/7450662> - Съгласие има, България да чества ...Интервю на Мила Гешакова с проф. Ангел Димитров, 14 май 2019
27. <https://www.duma.bg/prez-1919-g-sasht-iskat-trakiya-za-svoy-shtat-n191872> ВПБ – Дума Хр. Георгиев, 16 май 2019 г.,
28. <http://www.focus-news.net/opinion/2019/06/22/50368/dots-d-r-naum-kaychev-pravitelstvata-na-albaniya-i-severna-makedoniya-trudno-shte-prodalzhat-da-vodyat-proevropeyskiya-kurs-sled-otlaganeto-na-pregovorite-sas-es.html>
29. <https://www.duma.bg/prof-lyubomir-ognyanov-ima-kraen-antikomunizam-v-atakata-sreshtu-uchebnitsite-n195018> - юли 2019
30. <https://www.segabg.com/category-observer/i-minaloto-ima-chest-i-suvest> - Калин Донков, авг. 2019 чрез Веселин Вучков
31. <https://www.bnt.bg/bg/a/kak-kazust-ungariya-razdeli-polititsite-v-blgariya> Как казусът Унгария раздели политиците в България, Стефан Тафров и Ангел Джамбазки 2018 г.
32. <https://pogled.info/avtorski/Hristo-Georgiev/shte-chuem-li-pak-imeto-na-vancheto-v-zaryata-na-treti-mart.113755> чрез Христо Георгиев февр. 2020 г.
33. https://www.dw.com/bg/%D0%B7%D0%B0%D1%89%D0%BE-3-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82-%D0%B0-%D0%BD%D0%B5-16-%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BB/a-18289197?fbclid=IwAR1nhSjRVVwb_Em5VdYCTLI4WpJRME_hz2REZU-4p_1euKJHWEYoMRUeu0 проф. Ивайло Дичев, Защо 3 март, а не 16 април ?
34. <https://www.duma.bg/ferdinand-preborva-ispanskiya-grip-prez-1918-g-n211120-Фердинанд> преборва испанския грип - 80 хиляди за България ?! - в. Дума, март 2020 г.
35. <https://duma.bg/ruski-profesor-shto-za-ezik-e-tova-makedonskiyat-n212163> – 2 апр. 2020 г. Димитър Стоянов/Мицо/ от с. Хърсово,

36. <https://duma.bg/stiga-ste-balvali-zmii-i-gushteri-n199293> – 24-26 авг. 1944 г. чрез Христо Георгиев
37. <https://duma.bg/natsis-tite-valkodavi-i-shumkarite-v-zhabokrek-n188483> -Дума - Жабокрек-Томанек
38. <https://kultura.bg/web> -архим. Калистрат от проф. В. Вучков,
39. <https://www.duma.bg/iz-arhivite-na-tsru-za-balgariya-n212673> - ‘чрез Христо Георгиев, в. Дума – 9 април 2020 г .
40. <https://pogled.info/avtorski/Hristo-Georgiev/iz-arhivite-na-tsru-za-balgariya.115240>
41. https://www.dnevnik.bg/analizi/2020/09/07/4110897_80_godini_ot_vuzvrushtaneto_na_jujna_dobrudja/ - Южна Добруджа, Петя Владимирова, 1940 г.
42. https://www.dnevnik.bg/analizi/2020/09/07/4110908_bulgarite_ne_ni_poslushaha_deistva_tihomulkom/?ref=home_NaiNovoto – 1885 г. А. Пантев, Хр. Матанов,
43. <https://edition.cnn.com/videos/world/2015/07/24/intv-amanpour-bulgaria-king-a.cnn> - ‘чрез Г. Стаменов
44. https://www.dw.com/mk/55241063?fbclid=IwAR1HQB7vNTLdNxNaAqUGDR1fSH7JP7_N5MpXNtJddLWDdqTe7STvGBElBU окт. 2020, Димитър Димитров за ВМРО
45. https://www.dnevnik.bg/analizi/2020/11/18/4140712_za_da_izbegnem_katastrofa_na_makedonskata_si_politika/?ref=rss – Христо Иванов за България – РСМакедония,
46. <http://m.focus-news.net/?action=news&id=2826062> – Бойко Ноев и Ивайло Калфин отворено писмо за преговорите с РСМ , 2 дек. 2020
47. <http://epicenter.bg/article/Prof--Trendafil-Mitev--Natiskat-varhu-Balgariya-za-R-Severna-Makedoniya-e-nepriemliv-za-zdraviya-razum/236481/11/0> - Тр. Митев за епицентър – дек. 2020 г.,
48. <https://duma.bg/?go=authors&p=list&authorId=58795> – Христо Георгиев, Не е ли време на Балканите да се свалят маските, в. Дума , бр. 63, 1 апр. 2021 г.,,
49. <https://www.youtube.com/watch?v=x9lOcwAavnI> – Мирните договори на третата българска държава, май 2021 г.
50. <https://www.youtube.com/watch?v=JruKWBjRsZ0> – България и Румъния по време на Първата световна война, Битката при Добрич, май 2021 г. ,
51. <https://www.youtube.com/watch?v=XcHw14E66Tg> – Пробивът при Добро поле, май 2021 г.

52. <https://www.youtube.com/watch?v=QGUTQNu00gc> – Руски филм за България, Непознати факти за България, 2021 г.
53. Статии и материали от сайтовете на сп. „Международна политика“, „Международни отношения“ и „Геополитика и геостратегия“ през 2020-2025 г.

Изготвил: доц. д-р Димитър Л. Тюлеков